

Hva skjer med pengene i Narvik?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Narviks økonomi fant. Og Narvik har en tydelig historie: en transport- og industriby som la den store Terra-skandalen bak seg for lenge siden, men som nå må gjøre noe mye mer hverdagslig og vanskelig: stramme inn en altfor stor eldreomsorg.

+92 mill.

så mye mer enn forventet bruker Narvik på eldreomsorg og hjemmetjenester hvert år. Det er kommunens store, voksende utfordring

–6,4 mill.

kommunen gikk i minus i 2025 — mye bedre enn de –44 millionene i 2024, men fortsatt ikke i pluss slik målet er

164,5 mill.

den gamle Terra-skandalen kostet dette — men den er for lengst betalt ned. Det er IKKE dagens problem

Tenk på kommunen som en husholdning: Narvik «tjener» godt — skatt, kraftutbytte og penger fra staten. For mange år siden tapte familien mye på en risikabel investering (Terra) og havnet på en slags «svarteliste» for kommuner i økonomisk uføre. Men den gjelden er nedbetalt — det skjedde til og med to år før fristen. Problemet i dag er et helt annet og mer hverdagslig: familien driver et altfor stort hus med for mange rom å varme opp og passe på — en eldreomsorg spredt på mange bygg i en stor kommune. Det er den regningen som nå må ned.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Terra-skandalen er betalt. Det som drar Narvik ned i dag, er driften

Mange husker Narvik som en av «Terra-kommunene». I 2007 investerte kommunen i kompliserte finansprodukter og tapte rundt tre fjerdedeler av pengene — et underskudd på 164,5 millioner kroner. Narvik havnet på statens liste over kommuner i økonomisk ubalanse (ROBEK) i 2009. Men her er det viktige: **den gjelden er for lengst betalt**. Narvik dekket den inn allerede i 2014 — to år før fristen — og en rettssak i London kuttet ytterligere gjeld. Terra er altså historie, ikke nåtid.

Dagens problem er mer hverdagslig: kommunen bruker rett og slett **mer enn den tjener på den daglige driften**. For å se hvor det skjer, kan vi sammenligne hva Narvik faktisk bruker med hva staten regner ut at en kommune med akkurat denne befolkningen *burde* trenge:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	92 mill. mer	Narviks store utfordring — for mange sykehjemsplasser å bemanne. Les neste side
Administrasjon («byråkratiet»)	23 mill. mer	Hopp fra året før — trolig engangsutgifter etter kommunesammenslåingen
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	18 mill. mer	Litt over forventet
Sosialhjelp m.m.	17 mill. mer	Vokser — henger sammen med mottak av mange flyktninger
Grunnskole	15 mill. mer	Over forventet, men kommunen strammer allerede inn her
Barnevern	6 mill. mer	Nær det forventede
Barnehage	på linje	Omtrent som forventet

Det viktige: Selv om flere områder ligger litt over det forventede, er ett av dem mye større enn alle de andre til sammen — eldreomsorgen, med 92 millioner over forventet. Det er *her* hele utfordringen ligger. De andre tallene har sine forklaringer (flyktninger, engangsutgifter), men det er eldreomsorgen som avgjør om Narvik kommer i balanse.

Kort fortalt: Narvik har gått fra minus 44 millioner i 2024 til minus 6 millioner i 2025 — en stor forbedring. Men kommunen er fortsatt ikke i pluss, slik målet er. Og nesten hele underskuddet ligger i to områder: helse/omsorg og skole. På neste side ser vi nærmere på det største — eldreomsorgen.

Hvorfor må Narvik «snu eldreomsorgen på hodet»?

Narvik bruker 92 millioner kroner mer på eldreomsorg enn det befolkningen tilsier — og gapet vokser (det var 63 millioner året før). Det betyr ikke at eldre i Narvik får for mye. Forklaringen er mer strukturell, og kommunen sier den selv rett ut i sine egne planer.

- **For mange bygg å drive i en stor, spredt kommune.** Narvik ble i 2020 slått sammen av tre kommuner — gamle Narvik, Ballangen og en del av Tysfjord (Kjøpsvik). Det betyr sykehjem og omsorgsboliger spredt over et stort geografisk område, med mange bygg som hver må bemannes hele døgnet. Kommunen har **høy dekningsgrad** — altså flere plasser per eldre enn de fleste.
- **Mangel på fagfolk gir dyre vikarer.** Når kommunen ikke får tak i nok faste ansatte, må den leie inn vikarer fra byrå og betale overtid. Det er dyrt — og det er en stor del av regningen.

Kort sagt: Det er ikke raushet som gjør eldreomsorgen dyr i Narvik. Det er en *arvet struktur* — for mange bygg å holde i drift i en stor kommune, og for få fagfolk å bemanne dem med. Kommunen erkjenner dette selv, og har siden 2022 prøvd å redusere — men det har ikke vært nok.

Derfor har kommunestyret valgt det de selv kaller **det mest radikale alternativet**: å ta ned mellom 50 og 70 plasser og legge ned minst ett helt sykehjem, og dele kommunen inn i fem områder med ett sykehjem hver. Mer hjelp skal gis hjemme hos folk, mindre på institusjon. Dette har møtt sterke protester lokalt — det er aldri populært å legge ned et sykehjem i et lokalsamfunn.

Et varsko fra staten: I 2021 førte Statsforvalteren tilsyn med Ballangen sykehjem og fant et lovbrudd: kommunen sikret ikke godt nok at beboerne fikk sine grunnleggende behov fulgt opp på en systematisk måte. Det betyr at innsparingen i eldreomsorgen ikke kan skje ved å tynne ut bemanningen rundt hver enkelt beboer enda mer. Pengene må spares på *strukturen* — færre bygg å drive — ikke på omsorgen til den enkelte. Det gjør oppgaven krevende, men også tydelig.

Eldreomsorgen i Narvik er altså ikke et tegn på sløsing, men på en kommune som har arvet et større omsorgsapparat enn den klarer å bemanne og betale for — og som nå tar de tunge grepene for å få det i balanse, samtidig som kvaliteten for den enkelte må holdes oppe.

Det som holder Narvik oppe — og det som trekker ned

~40 mill.

kraftutbytte fra kommunens eget selskap (Nordkraft) hvert år — en viktig inntekt som hjelper å dekke driften

~90 mill.

eiendomsskatt fra «verk og bruk» — særlig LKABs malmhavn og vannkraft. Industrien betaler mye av regningen

96 %

kommunens lån tilsvarer nesten en hel årsinntekt — fortsatt over målet, men kraftig redusert de siste årene

Her er den ærlige historien om inntektene og gjelden. Narvik er en **kraft- og industriby**, og det merkes på inntektssiden.

Industrien og kraften betaler mye av regningen

En stor del av det som holder Narviks økonomi oppe, kommer ikke fra vanlige innbyggere, men fra **kraftutbytte og eiendomsskatt på industri** — særlig LKABs malmhavn (transportbåndene og sorteringsanleggene) og vannkraft. Det er en styrke, men også en sårbarhet: kraftutbytte svinger fra år til år, og **eiendomsskatten på vanlige boliger trappes nå ned** (fra 7 promille mot 3,5 promille fra 2026, etter en endring staten har bestemt). Inntektspilaren er stor, men den er på vei nedover.

Gjelden er høy — men styres kraftig ned

Narvik har høy gjeld etter mange år med tomme kasser og store investeringer. Men trenden er klart positiv: gjelden er redusert fra rundt 105 % av årsinntekten (2024) til rundt 96 % (2025) — selv om målet på 80 % ennå ikke er nådd. Samtidig *øker* den samlede gjelden fremover, fordi kommunen bygger stort: nytt helsehus, anlegg til VM i alpint i 2029, og satsing på grønn industri. Narvik er altså midt i en optimistisk vekstfortelling, samtidig som den må stramme inn på driften.

Et tall som spriker — og hvorfor: I den tekniske analysen står gjelden oppgitt til 110 %, mens kommunens egne tall sier 96 %. Begge er «riktige» — de måler bare litt forskjellige ting (om man regner med eller uten kommunens vannselskap og enkelte lån). Det viktige er at **retningen er den samme i begge: gjelden går ned**. Vi nevner det her fordi åpenhet om slike forskjeller hører med til en ærlig gjennomgang.

Det ærlige bildet er altså: Narvik har solide inntekter fra kraft og industri, en gjeld som er høy men på vei ned, og en optimistisk satsing på fremtiden — men alt dette hviler på at kommunen klarer å få den daglige driften, særlig eldreomsorgen, i balanse.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 gikk Narvik fortsatt i et lite **minus** (–6,4 millioner), men mye bedre enn i 2024 (–44 millioner). Målet er å komme i pluss.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Narvik: 4,5 %. Sparekontoen ble tappet kraftig i 2024 (fra 122 til 78 millioner) for å dekke underskuddet.

ROBEK

Statens liste over kommuner i økonomisk ubalanse, som da må ha planene sine godkjent ovenfra. Narvik var på lista fra 2009 etter Terra-skandalen, men kom ut igjen i 2014 — to år før fristen. Narvik er *ikke* på lista i dag.

Terra-skandalen

En finanssskandale i 2007 der åtte kommuner, deriblant Narvik, tapte store summer på risikable investeringer. Narviks tap var 164,5 millioner. Det er for lenge betalt ned, og er ikke kommunens problem i dag.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Narvik rettferdig med andre kommuner — og det er dette som viser at eldreomsorgen ligger langt over det forventede.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Narviks gjeld tilsvarer rundt 96 % av en hel årsinntekt — fortsatt over målet på 80 %, men kraftig redusert de siste årene.

Eiendomsskatt på «verk og bruk»

Skatt på industri- og kraftanlegg, som LKABs malmhavn og vannkraftverk. En viktig inntekt for Narvik. Skatten på vanlige boliger trappes derimot ned de neste årene.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Narviks egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing — det kan være en arvet struktur eller reelle behov bak tallene. Og når Narvik strammer inn på eldreomsorgen, handler det om å drive færre bygg, ikke om å gi dårligere omsorg til den enkelte. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.